

**Uchwała Nr IX/91/2015
Rady Miejskiej w Kańczudze
z dnia 03 września 2015 r.**

***w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Mieście i Gminie Kańczuga
na lata 2015-2017***

Na podstawie art. 176 pkt 1, art. 179 ust 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2015r. poz. 332 art.18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r o samorządzie gminnym (Dz. U z 2013 r. poz. 594 z późn. zm.) .

**Rada Miejska w Kańczudze
uchwala co następuje:**

§ 1

Przyjąć Program Wspierania Rodziny w Mieście i Gminie Kańczuga na lata 2015- 2017 stanowiący załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Kańczuga.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**PRZEWODNICZĄCY RADY MIEJSKIEJ
W KAŃCZUDZE**

mgr Dariusz Dudek

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr IX/91/2015
Rady Miejskiej w Kańczudze
z dnia 3 września 2015 r.

**GMINNY PROGRAM
WSPIERANIA RODZINY
W MIEŚCIE I GMINIE KAŃCZUGA
na lata 2015 - 2017**

KAŃCZUGA 2015

1. Wstęp

Rodzina stanowi integralną część społeczeństwa, stanowi jego najmniejszą, a zarazem podstawową komórkę. Jest najważniejszą grupą społeczną. Rodzina jest pierwszym i podstawowym środowiskiem wychowawczym dziecka. To ono tutaj nabywa wiedzy o otaczającym je świecie, panujących między ludźmi stosunkach. Uczy się wyrażać swoje uczucia (lęk, obawa, zadowolenie, gniew) oraz wartościowania co jest dobre, a co złe. Wychowują się w niej kolejne pokolenia, które w późniejszym okresie swojego życia kreują społeczeństwo. Rodzina kształtuje osobowość młodego pokolenia, postawę społeczną i wyznacza koleje jego losu. Dlatego tak ważne jest zachowanie prawidłowych ról społecznych. Tylko „zdrowa” rodzina jest warunkiem wykreowania młodego pokolenia, które będzie miało poczucie własnej wartości, aspiracji, empatii jak również będzie bazą do budowania kolejnej prawidłowo funkcjonującej najmniejszej komórki społecznej.

Rozpad rodziny, niewydolność wychowawcza, zanikanie poczucia bezpieczeństwa, narastanie konfliktów powodują wzrost zjawisk negatywnych, które wymagają ingerencji z zewnątrz angażując siły i środki społeczne. Długoletnie przebywanie rodziny w sytuacji kryzysowej może spowodować całkowite zerwanie więzi rodzinnych i umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej. Mając na względzie fakt, że rodzina biologiczna jest najbardziej sprzyjającą w prawidłowym rozwoju dziecka należy zadbać o to, aby ono jak najdłużej w niej pozostało. Dlatego należy wspierać rodzinę, aby prawidłowo wykonywała swoje funkcje. Należy podjąć pracę z rodziną w jej najbliższym otoczeniu i w różnorodnych formach środowiskowych bez potrzeby odrywania dziecka od rodziny. Wszelkie działania powinny być prowadzone za zgodą rodziny i jej aktywnym zaangażowaniem, uwzględniając zasadę pomocniczości. Chodzi tutaj o obustronny wysiłek zarówno członków rodziny jak i pracowników instytucji pomocy społecznej (pracownik socjalny, asystent rodziny) zmierzający do przywrócenia naturalnych więzów i normalizacji życia rodzinnego. W swoich działaniach pracownicy socjalni, asystenci rodziny mają za zadanie wspieranie i wspomaganie, a nie zastępowanie rodziców w wypełnianiu ich funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Jednym z nowatorskich rozwiązań w systemie pomocy społecznej jest możliwość zatrudnienia asystenta rodziny do pracy na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej. Rola asystenta rodziny polega na całościowym wspieraniu rodziny wychowującej dzieci zagrożone wykluczeniem społecznym, poprzez zmianę stosunku osób w rodzinie do własnej sprawności, podniesienie ich samooceny, wzbudzenie wiary we własne siły, a także pomoc w wykonywaniu najprostszych czynności, składający się na proces prowadzenia gospodarstwa domowego. Działania asystenta rodziny mają wspomagać rozwój kompetencji wszystkich członków rodziny tj. rodziców, dzieci, czemu służy indywidualne podejście do rodziny i jej problemów. W tym miejscu należy jednoznacznie powiedzieć, że asystent rodziny nie przejmuje działań za rodziną, jedynie wspiera ją w wykonywaniu określonych obowiązków jak i również w podjętych działaniach, pokazuje jakie efekty przyniesie ich praca oraz ukierunkowuje te działania w taki sposób, aby przyniosły one zamierzone efekty.

Pozostawienie rodzin bez fachowego wsparcia i różnorodnej pomocy specjalistycznej spowoduje wzrost zjawiska dalszej degradacji rodzin i skutkować będzie różnorodnymi konsekwencjami, którymi najbardziej zagrożone będą dzieci. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem.

Aby móc kompleksowo wspierać rodziny należy stworzyć gminny program wspierania rodziny, którego realizacja należy do zadań własnych gminy.

Gminny Program Wspierania Rodziny jest spójny ze:

a) Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kańczuga na lata 2008-2015 przyjętą Uchwałą Nr XIX/265/2008 Rady Miejskiej w Kańczudze z dnia 30 grudnia 2008r.

Podstawa prawna działań:

art. 176 pkt. 1 oraz art. 179 ust.2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z dnia 20 lutego 2015, poz. 332).

2. Diagnoza społeczna

Kańczuga jest najbardziej rozległą gminą powiatu przeworskiego, zamieszkuje ją 12 660 mieszkańców (dane z wydziału ewidencji ludności UMiG - na koniec 2014 r. w mieście i gminie Kańczuga). Miasto i Gmina Kańczuga położona jest na Pogórzu Rzeszowsko-Dynowskim w środkowej części województwa podkarpackiego w granicach powiatu przeworskiego. Jest to gmina miejsko-wiejska o charakterze typowo rolniczo-przemysłowym.

Głównym problemem z jakim borykają się mieszkańcy gminy Kańczuga jest bezrobocie sięgające na terenie powiatu przeworskiego 17,5 % (grudzień 2014 r.- dane z PUP w Przeworsku). W grudniu 2014 roku liczba osób bezrobotnych na terenie miasta i gminy Kańczuga wyniosła 1002 osoby - z terenu miasta Kańczuga 233 osoby (w tym 125 kobiet), z terenu gminy 769 osób (w tym 369 kobiet - dane PUP Przeworsk), z czego tylko 73 osoby (dane PUP Przeworsk) posiadało prawo do pobierania zasiłku. Pozostawanie bez pracy powoduje ubożenie rodzin i bardzo często jest przyczyną powstania szeregu dysfunkcji (alkoholizm, przemoc, poczucie bezsilności).

Rodzina dysfunkcyjna jest to rodzina, która nie spełnia swych zadań względem dzieci. Rodziny te pozostają w opozycji do właściwości rodziny zdrowej. W takiej rodzinie na pierwszym miejscu zaspakajane są potrzeby rodziców a nie dzieci. Zaburzona jest również więź emocjonalna między członkami rodziny – są osoby ważniejsze, którym pozostali członkowie rodziny muszą się podporządkować. Atmosfera w rodzinie jest pełna napięcia, zasady są narzucane. Nie można wyrażać swoich uczuć, myśli, pragnień. Każda rodzina dysfunkcyjna naraża dziecko na szereg negatywnych emocji. Niejednokrotnie dzieci w takich rodzinach odbierane są jako balast dla rodziców ograniczający ich swobodę. Wobec dzieci stosowane są surowe kary, nieadekwatne do stopnia przewinienia.

O rodzinie dysfunkcyjnej mówimy w sytuacji w której:

1. jedno bądź oboje rodziców uzależniło się od alkoholu,
2. występuje problemem wykorzystywania seksualnego czyli taka w której jedno bądź oboje rodziców wykorzystuje seksualnie kogoś w rodzinie,
3. jedno bądź oboje rodziców stosuje przemoc emocjonalną (szantaż, zastraszanie itp.) wobec członków rodziny,
4. jedno bądź oboje rodziców bije, maltretuje fizycznie kogokolwiek z członków rodziny (przemoc fizyczna),
5. występuje przewlekła choroba, a osoba chora wini za swój stan zdrowia pozostałych członków rodziny i stawia siebie w centrum uwagi.

Podejmując rozważania na temat roli rodziny w systemie profilaktyki, trzeba zdawać sobie sprawę z aktualnych zagrożeń, jak rozwój cywilizacji. Postawy wielu ludzi nacechowane są lękiem przed przyszłością, rozczarowaniem. Wiele małżeństw się rozpada. Rodzice są zapracowani, nie zwracają uwagi na potrzeby dziecka (głównie emocjonalne). Coraz bardziej widoczne są różnice pomiędzy bogatymi, a biednymi. Najbardziej przez ten stan rzeczy cierpią dzieci, które pozostawione „same sobie” podejmują działania dewiacyjne, które prowadzą do niedostosowania społecznego. Pracownicy socjalni jak i również asystent rodziny Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kańczudze w ramach wykonywania swoich obowiązków podejmują działania na rzecz rodzin dysfunkcyjnych, borykających się z różnorodnymi problemami. Niejednokrotnie są to rodziny, które oprócz ubóstwa dotknięte są wieloma dysfunkcjami. Praca z takimi rodzinami wymaga od kadry pomocy społecznej wysokiego profesjonalizmu i zaangażowania w podejmowanych działaniach.

Najczęstsze przyczyny nasilenia trudnych sytuacji życiowych, które stanowią przyczynę ubiegania się o wsparcie odzwierciedla poniższa tabela.

Powody trudnej sytuacji życiowej	2012 rok		2013 rok		2014 rok	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	297	1035	319	1109	282	953
Bezdomność	0	0	0	0	4	4
Bezrobocie	262	915	271	962	252	850
Niepełnosprawność	34	72	43	93	43	104
Długotrwała lub ciężka choroba	125	363	135	381	122	327
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	17	90	18	114	15	87
Przemoc w rodzinie	31	105	29	110	27	87
Trudności w przystosowaniu po opuszczeniu zakładu karnego	2	6	5	9	2	3

źródło: opracowania własne MGOPS w Kańczudze

Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą w latach 2012-2014

Wyszczególnienie	2012 rok		2013 rok		2014 rok	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych	397	1342	481	1522	378	1253
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych (specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania)	1	5	1	6	1	6
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych (zasilek stały, zasilek okresowy, zasilek celowy i specjalny zasilek celowy, pomoc przyznana w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”)	396	1337	480	1516	379	1247

Źródło: opracowanie własne MGOPS w Kańczudze

Jak wynika z powyższej analizy główną przyczyną złego funkcjonowania rodzin jest ubóstwo, które jest następstwem bezrobocia oraz takich czynników dysfunkcyjnych jak: przemoc w rodzinie, alkoholizm, niepełnosprawność i długotrwała choroba. Wskazane powyżej dysfunkcje bardzo często prowadzą do powstania problemu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Bezradność oznacza brak umiejętności sprawowania opieki nad dziećmi, brak kompetencji wychowawczych, nieumiejętność prowadzenia gospodarstwa domowego. Podejmowanie działań na rzecz rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi jest traktowane przez służby społeczne priorytetowo, gdyż w dużej mierze dotyczy najmłodszych mieszkańców gminy tj. dzieci.

Asystent rodziny podejmuje działania na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Tut. ośrodek zatrudnia 1 asystenta rodziny w systemie zadaniowego czasu pracy. Liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności i wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 20, natomiast od 01 stycznia 2015 roku 15-tu. Na uwagę zasługuje fakt, że wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

Poniższa tabela obrazuje liczbę rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, jak i również liczbę rodzin z którymi asystent zakończył współpracę w latach 2012- 2014.

Wyszczególnienie	2012	2013	2014
Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny z tego:	10	15	11
Zobowiązanych przez sąd	1	2	1
Liczba rodzin, z którymi asystent zakończył współpracę – ogółem	1	7	2
z tego:			
ze względu na osiągnięcie celów	-	5	-
ze względu na zaprzestanie współpracy przez rodzinę	1	1	1
ze względu na brak efektów	-	1	-

źródło: opracowanie własne na podstawie danych MGOPS w Kańczudze

Nadrzędnym celem pracy asystenta rodziny jest pomoc rodzinie w zachowaniu jej integralności. Na pracę z rodziną składa się ocena jej sytuacji, planowanie i realizacja zadań mających na celu poprawę funkcjonowania rodziny w obszarze ekonomiczno – socjalnym, opiekuńczo – wychowawczym i społecznym. W tym celu asystent rodziny wspólnie z członkami rodziny opracowuje plan pracy, który jest następnie realizowany. Z planem pracy zapoznaje się także pracownik socjalny. Na uwagę zasługuje fakt, że do pracy z asystentem rodziny w głównej mierze kierowane są te rodziny, u których występuje zagrożenie umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Są to rodziny które borykają się z wieloma problemami, a ich trudna sytuacja jest wynikiem kilkuletnich a nawet kilkunastoletnich zaniedbań czy też zaniechań. Tym bardziej cieszy, że udało się zakończyć współpracę z 5 rodzinami, u których nastąpiła pełna realizacja planu pracy i ustało zagrożenie odebrania dzieci. W przypadku dwóch rodzin, które została objęte wsparciem asystenta rodziny doszło do sytuacji odebrania dzieci i umieszczenia ich w placówce opiekuńczo – wychowawczej oraz w rodzinie zastępczej. W trzech rodzinach asystent został skierowany z uwagi na fakt, że dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej, a rolą asystenta było podjęcie działań mających na celu powrót do rodziny biologicznej. Niestety w jednym przypadku rodzina nie podejmowała żadnych działań i ostatecznie zrezygnowała z udzielonego wsparcia, w przypadku pozostałych dwóch rodzin praca z rodziną nadal jest kontynuowana.

Dużym wsparciem dla dzieci wychowujących się w rodzinach dysfunkcyjnych są **Świetlice Opiekuńcze** działające na terenie miasta i gminy Kańczuga. Przeznaczone są dla dzieci w wieku od 6 do 16 roku życia. W 2014 roku łącznie z różnych form zajęć opiekuńczo – wychowawczych oraz pomocy oferowanej przez placówkę skorzystało 142 dzieci (licząc każde dziecko jeden raz bez względu na liczbę dni pobytu). Podstawowym celem działania Świetlic Opiekuńczych jest stworzenie dzieciom bezpiecznego miejsca i możliwości spędzania czasu wolnego od ryzykownych zachowań, a także doraźna pomoc w rozwiązywaniu podstawowych trudności funkcjonowania społecznego, szkolnego, osobistego i emocjonalnego. Świetlica jest placówką wsparcia dziennego i postępowanie z wychowankami ma charakter wieloaspektowych działań opiekuńczo – wychowawczych.

Ważnym instrumentem polityki edukacyjnej i integracyjnej oraz wyrównywania szans rozwojowych jest edukacja przedszkolna. Dla dzieci, których rozwój przebiega nieharmonijnie przedszkole jest szansą na wczesne wspieranie rozwoju w sferze poznawczej i społecznej. Na terenie miasta i gminy Kańczuga funkcjonuje **Miejsko Gminne Przedszkole w Kańczudze**, które posiada filie w Sieteszy, Łopuszce Wielkiej, Krzeczowicach, Pantalowicach, Rączynie, Siedleczce. Opieką przedszkolną na terenie miasta i gminy objętych jest 332 dzieci.

Poniższa tabela obrazuje liczbę dzieci w poszczególnych placówkach oświatowych.

l.p.	Placówka oświatowa	Liczba dzieci
1.	Miejsko Gminne Przedszkole w Kańczudze	170
2.	Filia przedszkola w Sieteszy	46
3.	Filia przedszkola w Krzeczowicach	32
4.	Filia przedszkola w Łopuszce Wielkiej	54
5.	Filia przedszkola w Pantalowicach	33
6.	Filia przedszkola w Rączynie	24
7.	Filia przedszkola w Siedleczce	39
	Razem	398

źródło: opracowanie własne na podstawie danych otrzymanych z placówek oświatowych (30 wrzesień 2014 rok)

Edukację szkolną zapewniają **szkoły podstawowe, gimnazja jak i również szkoła ponadgimnazjalna**, które funkcjonują na terenie miasta i gminy Kańczuga. Poniższa tabela przedstawia liczbę dzieci w poszczególnych placówkach oświatowych .

Organ prowadzący – Gmina Kańczuga

Placówka oświatowa	Liczba uczniów
Gimnazjum w Kańczudze	125
Szkoła Podstawowa w Kańczudze	258
Zespół Szkolno Gimnazjalny w Krzeczowicach	120
Zespół Szkolno Gimnazjalny w Łopuszce Wielkiej	159
Zespół Szkolno Gimnazjalny w Pantalowicach	116
Zespół Szkolno Gimnazjalny w Sieteszy	195
Zespół Szkolno Gimnazjalny w Siedleczce	109
Zespół Szkolno Gimnazjalny w Rączynie	60
Razem	1142

Źródło: opracowanie własne na podstawie MGZEA w Kańczudze (30 wrzesień 2014rok)

Organ prowadzący – Starostwo Powiatowe w Przeworsku

Placówka oświatowa	Liczba uczniów
Zespół Szkół w Kańczudze	234

Źródło: opracowanie własne na podstawie ZS w Kańczudze (30 wrzesień 2014 rok)

Placówki oświatowe wspierają także rodziny w sferze opiekuńczo- wychowawczej. Ich celem oprócz edukacji, która jest ich głównym i priorytetowym zadaniem jest także wspieranie rodziców w wychowywaniu młodego pokolenia. To szkoła powinna wzmacniać i utrwalać pozytywne wartości, które przekazywane są w rodzinach. W placówkach oświatowych realizowanych jest szereg przedsięwzięć, które mają na celu pokazanie młodemu pokoleniu wartości jakimi powinni kierować się w życiu. Bardzo dużo mówi się o szkodliwości nadużywania alkoholu, narkotyków jak i również neguje się zachowania przemocowe.

Czynniki dysfunkcyjne, które negatywnie wpływają na funkcjonowanie rodziny nakładają na szeroko rozumianą kadrę pomocy społecznej stosowania pracy socjalnej ukierunkowanej na zmiany negatywnych zachowań i poszukiwaniu rozwiązań trudnej sytuacji życiowej. W sytuacjach kryzysowych, gdy rodzina nie jest w stanie poradzić sobie z problemami zachodzi konieczność udzielenia jej pomocy m.in. poprzez stworzenie sprawnie funkcjonującego systemu poradnictwa specjalistycznego. Mieszkańcy gminy mogą liczyć na wsparcie pedagoga w Punkcie Konsultacyjnym gminnego pełnomocnika do spraw rozwiązywania problemów alkoholowych działającym przy Świetlicy Opiekuńczej w Kańczudze.

Zdarzają się sytuacje, że pomimo szeroko rozumianej pracy socjalnej świadczonej na rzecz rodziny zachodzi konieczność umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Konwencja o prawach dziecka ratyfikowana przez Polskę w 1991 roku stanowi, że *„Dziecko pozbawione czasowo lub na stałe swego środowiska rodzinnego lub, gdy ze względu na swoje dobro nie może pozostawać w tym środowisku, będzie miało prawo do specjalnej ochrony i pomocy ze strony państwa. Taka opieka może oznaczać adopcję, polegać na umieszczeniu w rodzinie zastępczej lub, gdy jest to niezbędne w odpowiedniej instytucji”*. Powyższe prawo zapisane jest również w najwyższej rangi akcie normatywnym jakim jest Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, w której w art. 72 ust 2 jest zapisane *„dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych”*.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej stanowi, że w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców zostaje ono umieszczone w pieczy zastępczej.

Pieczą zastępczą może być sprawowana w formie:

1. rodzinnej
2. instytucjonalnej.

Przez rodzinną pieczę zastępczą rozumie się rodziny zastępcze (spokrewnione, niezawodowe, zawodowe) oraz rodzinne domy dziecka.

Instytucjonalna pieczę zastępcza to: placówki opiekuńczo – wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo – terapeutyczne, interwencyjne ośrodki preadopcyjne.

Poniższa tabela obrazuje liczbę dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo wychowawczych ze szczególnym uwzględnieniem dzieci pochodzących z terenu gminy Kańczuga.

Pieczna zastępcza				
	2013		2014	
	Ogółem	Teren miasta i gminy Kańczuga*	Ogółem	Teren miasta i gminy Kańczuga*
Liczba dzieci z powiatu przeworskiego umieszczonych w placówkach (po raz pierwszy)	7	4	8	5
Liczba dzieci z terenu powiatu przeworskiego umieszczonych w rodzinach zastępczych (po raz pierwszy)	12	4	8	-
Liczba rodzin zastępczych na terenie powiatu przeworskiego	48	9	46	8
Ogólna liczba dzieci z terenu powiatu przeworskiego przebywających w placówkach na terenie powiatu przeworskiego i innych powiatów (bez względu na okres umieszczenia)	57	21	50	20
Ogólna liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych (bez względu na okres umieszczenia) na terenie powiatu przeworskiego i innych powiatów	80	23	76	19

* dotyczy tylko dzieci pochodzących z terenu miasta i gminy Kańczuga

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Przeworsku

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nałożyła na gminy obowiązek partycypowania w kosztach związanych z umieszczeniem dziecka w szeroko rozumianej pieczy zastępczej. Wydatki kształtują się na poziomie 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej, 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej, 50% w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej wydatków na opiekę i wychowanie dziecka.

Poniższa tabela obrazuje liczbę dzieci, które zostały umieszczone w pieczy zastępczej i tym samym gmina Kańczuga została zobligowana do częściowego ponoszenia kosztów związanych z ich pobylem w rodzinach zastępczych lub placówkach opiekuńczo – wychowawczych.

Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, za które gmina Kańczuga zobowiązana jest do ponoszenia odpłatności					
2012		2013		2014	
rodziny zastępcze	placówki opiekuńczo-wychowawcze	rodziny zastępcze	placówki opiekuńczo-wychowawcze	rodziny zastępcze	placówki opiekuńczo-wychowawcze
3	6	6	7	8	8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MGOPS w Kańczudze

Z powyższych analiz wynika, że problem związany z zagrożeniem umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej na terenie funkcjonowania tut. ośrodka jest widoczny. Dlatego tak bardzo istotne jest podjęcie stosownych rozwiązań, które będzie miało na celu zapobieganie rozszerzaniu się problemu jak również jego systematycznemu niwelowaniu. Udzielenie pomocy nie powinno ograniczać się tylko do sytuacji kryzysowych. Należy podejmować działania o charakterze prewencyjnym, profilaktycznym. Głównym zadaniem i istotą działań pomocowych powinno być przeciwdziałanie umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Należy pamiętać, że rodzina jest podstawową komórką, w której powinien odbywać się naturalny proces kształtowania się osobowości wszystkich członków rodziny ze szczególnym uwzględnieniem dzieci. Należy dać im szansę na wzrastanie i uczenie się prawidłowych relacji rodzinnych i szczęśliwe dzieciństwo.

Mówiąc o rodzinie musimy spojrzeć na nią szerzej nie ograniczając się tylko do tzw. rodzin dysfunkcyjnych. W obecnej sytuacji demograficznej naszego kraju (starzenie się społeczeństwa) należy podjąć wszelkie działania promujące rodzicielstwo. Jednym z takich działań naszego państwa jest ustanowienie **państwowego programu dla rodzin wielodzietnych**. W ramach tego programu funkcjonuje Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny, która przysługuje rodzinom z przynajmniej trójką dzieci, niezależnie od dochodu. Karta jest wydawana bezpłatnie, każdemu członkowi rodziny. Rodzice mogą korzystać z karty dożywotnio, dzieci – do 18-go roku życia lub do ukończenia nauki, maksymalnie do osiągnięcia 25 lat. Dzieci legitymujące się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności na czas jego trwania. Karta Dużej Rodziny oferuje system zniżek oraz dodatkowych uprawnień, przez instytucje, które podjęły współpracę w tym zakresie. Dane tych instytucji zostały umieszczone na stronie internetowej rodzina.gov.pl Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kańczudze na terenie naszej gminy jest realizatorem omawianego zadania. Na dzień 30 czerwca 2015 roku Kartę Dużej Rodziny otrzymało 56 rodzin z tego opiekunom wydano - 110 kart, dzieciom - 187 kart. W pierwszym roku od wprowadzenia państwowego programu Karta Dużej Rodziny wydano w gminie Kańczuga 297 kart dla osób, które zamieszkiwały w 56 rodzinach wielodzietnych.

Analiza stanowi podstawę do określenia na jakich płaszczyznach życia rodzin należy podjąć działania, aby rodzina prawidłowo zaczęła funkcjonować i stanowiła pozytywne środowisko rozwoju młodego człowieka. Wobec tak zawiłych i skomplikowanych problemów wskazane jest zastosowanie pracy socjalnej prowadzonej w celu wypełnienia i wzmocnienia zmiany.

Profilaktyka rodzinna musi być rozumiana jako interdyscyplinarne działania i wsparcie ze strony służb i instytucji pracujących na rzecz dobra dziecka i rodziny.

3. Cel główny Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2015-2017

„Wspieranie rodzin w wypełnianiu i przywracaniu funkcji opiekuńczo - wychowawczych”.

4. Cele szczegółowe

1. Zapewnienie profesjonalnego wsparcia rodzinom biologicznym, aby mogły pełnić właściwe funkcje opiekuńczo – wychowawcze dla dzieci.
2. Rozwój i poszerzenie oferty placówki wsparcia dziennego.
3. Zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo -wychowawczych wsparcia i pomocy asystenta rodziny.

4. Umożliwienie powrotu dzieciom z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych.
5. Szkolenie i podnoszenie kwalifikacji zawodowych szeroko rozumianej kadry pomocy społecznej ukierunkowanej na pomoc dziecku i rodzinie.

5. Zadania Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2015 – 2017

1. Zatrudnienie zgodnie z ustawą asystentów rodziny i zapewnienie możliwości podnoszenia ich kwalifikacji poprzez udział w szkoleniach i ich finansowanie.
2. Kierowanie asystenta do pracy z rodziną, przygotowanie planu pracy z rodziną i jego realizacja.
3. Zagwarantowanie rodzinom biologicznym możliwości korzystania z poradnictwa specjalistycznego (psycholog, pedagog, radca prawny, logopeda itp.).
4. Współpraca ze specjalistami w zakresie poradnictwa specjalistycznego.
5. Objęcie wsparciem rodzin dotkniętych przemocą, problemem alkoholowym – współpraca między innymi z Zespołem Interdyscyplinarnym, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
6. Zapobieganie umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.
7. Zapobieganie niedostosowaniu społecznemu dzieci i młodzieży.
8. Rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego.
9. Kierowanie dzieci do placówki wsparcia dziennego.
10. Współpraca z Powiatowymi Centrami Pomocy Rodzinie w zakresie ustalenia działań mających na celu powrót dziecka do rodziny biologicznej.
11. Współfinansowanie na zasadach zawartych w ustawie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.
12. Współpraca z Sądami i ich organami pomocniczymi oraz innymi instytucjami w zakresie oceny sytuacji dziecka przebywającego w rodzinie dysfunkcyjnej lub umieszczonego w pieczy zastępczej.
13. Podejmowanie działań profilaktycznych sprzyjających umacnianiu rodziny (festyny, biesiady, spotkania z ciekawymi ludźmi).
14. Zapewnienie środków na funkcjonowanie wspierania rodziny na terenie gminy Kańczuga.
15. Wsparcie dla rodzin mających trudną sytuację finansową – z systemu zabezpieczenia socjalnego.

6. Harmonogram realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2015-2017

Lp.	Zadania	Realizatorzy	Termin realizacji
1.	Zatrudnienie asystenta rodziny w ramach stosunku pracy w systemie zadaniowego czasu pracy w ilości zgodnej z zapisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności wykonywanych zadań, jednak od 1 stycznia 2015 r. nie może przekroczyć 15 rodzin.	MGOPS	Lata 2015-2017
2.	Zagwarantowanie osobom świadczącym wsparcie na rzecz rodzin warunków umożliwiających podnoszenie swoich kwalifikacji poprzez udział w szkoleniach oraz	MGOPS, ROPS Rzeszów, PCPR Przeworsk	Lata 2015-2017

	Samokształceniach.	Podmioty organizujące szkolenia	
3.	Kierowanie asystenta do pracy z rodziną, przygotowanie planu pracy z rodziną, realizacja zadań.	MGOPS - asystent rodziny, pracownicy socjalni w ścisłej współpracy z rodzinami objętymi wsparciem, PCPR-y	Lata 2015-2017
4.	Nawiązanie współpracy z podmiotami pracującymi na rzecz rodziny.	MGOPS	Lata 2015-2017
5.	Organizowanie specjalistycznego poradnictwa m.in. psychologicznego, pedagogicznego, prawnego na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.	MGOPS, Punkt Interwencji Kryzysowej przy PCPR w Przeworsku, Świetlice Opiekuńcze, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Przeworsku, PCPR w Przeworsku	Lata 2015-2017
6.	Objęcie wsparciem rodzin dotkniętych przemocą, problemem alkoholowym. Wskazanie tym rodzinom dróg wyjścia z trudnej sytuacji poprzez udział w terapii odwykowej, terapii dla sprawców przemocy, terapii dla ofiar przemocy, możliwość podjęcia działań w ramach procedury „Niebieskiej Karty”.	MGOPS, Punkt Konsultacyjny w Kańczudze, Punkt Interwencji Kryzysowej, Zespół Interdyscyplinarny, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, PCPR w Przeworsku, Poradnia Leczenia Uzależnień w Przeworsku	Lata 2015-2017
7.	Prowadzenie, finansowanie oraz poszerzanie oferty usług placówek wsparcia dziennego - Świetlice Opiekuńcze. Pozyskanie środków na realizację zadań.	Miasto i Gmina Kańczuga, Świetlice Opiekuńcze	Lata 2015-2017
8.	Opracowanie i wdrażanie projektów oraz programów profilaktyczno-edukacyjnych dla rodzin i dzieci.	Placówki oświatowe z terenu miasta i gminy Kańczuga, GKRPA, Świetlice Opiekuńcze	Lata 2015-2017
9.	Kierowanie dzieci na obozy i kolonie.	Kuratorium Oświaty w Rzeszowie, MGOPS	Lata 2015-2017
10.	Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej	MGOPS, Kuratorzy społeczni	Lata 2015-2017

11.	Dążenie do reintegracji rodziny poprzez pracę z rodziną biologiczną na rzecz powrotu dzieci z pieczy zastępczej do rodziny.	MGOPS, PCPR-y, Kuratorzy społeczni	Lata 2015-2017
12.	Współfinansowanie na zasadach zawartych w ustawie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.	Miasto i Gmina Kańczuga, MGOPS	Lata 2015-2017
13.	Współpraca z Sądami i ich organami pomocniczymi oraz innymi instytucjami w zakresie oceny sytuacji dziecka przebywającego w rodzinie dysfunkcyjnej lub umieszczonego w pieczy zastępczej.	Sąd Rejonowy w Przeworsku, Kuratorzy zawodowi i społeczni, MGOPS, PCPR-y, Placówki Oświatowe	Lata 2015-2017
14.	Przystępowanie do rządowych programów wspierania rodziny jak i również rządowego programu wsparcia rodzin z dziećmi.	Miasto i Gmina Kańczuga, Burmistrz Miasta i Gminy Kańczuga, MGOPS, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej	Lata 2015-2017
15.	Wsparcie rodzicielstwa - realizacja rządowego programu dla rodzin wielodzietnych (Karta Dużej Rodziny)	Miasto i Gmina Kańczuga, MGOPS	Lata 2015-2017
16.	Podejmowanie działań profilaktycznych sprzyjających umacnianiu rodziny (festyny, biesiady, spotkania z ciekawymi ludźmi).	OKMiG Kańczuga, Miasto i Gmina Kańczuga, Biblioteka publiczna Miasta i Gminy Kańczuga, Organizacje pozarządowe, MGOPS	Lata 2015-2017
17.	Zapewnienie środków na funkcjonowanie wspierania rodziny na terenie gminy Kańczuga.	Miasto i Gmina Kańczuga, MGOPS	Lata 2015-2017
18.	Wsparcie dla rodzin posiadających trudną sytuację finansową z systemu zabezpieczenia socjalnego (np. stypendia szkolne, dodatki mieszkaniowe, pomoc przyznawana na podstawie ustawy o pomocy społecznej, świadczenia rodzinne).	Miasto i Gmina Kańczuga, MGOPS, Miejsko Gminny Zespół Ekonomiczno Administracyjny w Kańczudze	Lata 2015-2017

7. Źródła finansowania Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2015-2017

Źródłem finansowania zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2015-2017 mogą być środki finansowe pochodzące:

- z budżetu gminy,
- z budżetu państwa,
- ze środków unijnych,
- z darowizn.

Środki finansowe na realizację poszczególnych działań będą uwzględniane cyklicznie w rocznych planach finansowych.

8. Beneficjenci Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2015-2017 z terenu miasta i gminy Kańczuga

1. Rodziny z terenu miasta i gminy Kańczuga ze szczególnym uwzględnieniem rodzin niewydolnych wychowawczo, rodzin dotkniętych przemocą, problemem alkoholowym.
2. Dzieci i młodzież zagrożona niedostosowaniem społecznym.

9. Zasoby instytucjonalne działające w obszarze wspierania rodzin - na terenie miasta i gminy Kańczuga:

1. Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kańczudze,
2. Urząd Miasta i Gminy Kańczuga,
3. Zespół Interdyscyplinarny powołany przy MGOPS w Kańczudze,
4. Komisariat Policji w Kańczudze ,
5. Miejsko Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kańczudze,
6. Ośrodek Kultury Miasta i Gminy w Kańczudze,
7. Placówki wsparcia dziennego – Świetlice Opiekuńcze z terenu Miasta i Gminy Kańczuga,
8. Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Kańczuga,
9. Miejsko Gminne Przedszkole w Kańczudze oraz filie z terenu gminy,
10. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Kańczuga” s.c.,
11. Miejsko Gminny Zespół Ekonomiczno Administracyjny w Kańczudze,
12. Zespół Szkolno Gimnazjalny w Krzczowicach,
13. Gimnazjum w Kańczudze,
14. Zespół Szkolno Gimnazjalny w Łopuszce Wielkiej,
15. Zespół Szkolno Gimnazjalny w Pantalowicach,
16. Zespół Szkolno Gimnazjalny w Sieteszy,
17. Zespół Szkolno Gimnazjalny w Rączynie,
18. Zespół Szkolno Gimnazjalny w Siedleczce,
19. Zespół Szkół w Kańczudze
20. Szkoła Podstawowa w Kańczudze,
21. Szkoła Muzyczna I stopnia w Kańczudze,
22. EWiS - Stowarzyszenie na rzecz Edukacji Wypoczynku i sportu w gminie Kańczuga,
23. Punkt Konsultacyjny gminnego pełnomocnika do spraw rozwiązywania problemów alkoholowych w Kańczudze.

- z poza terenu miasta i gminy Kańczuga:

1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Przeworsku,
2. Punkt Interwencji Kryzysowej w Przeworsku,
3. Poradnia Leczenia Uzależnień w Przeworsku.

10. Realizatorzy Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2015-2017

Koordynatorem Programu jest Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kańczudze przy współpracy:

- Asystentów rodzin
- Zespołu Interdyscyplinarnego
- Policji
- Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie
- Sędziów i Kuratorów Sądu Rejonowego Wydziału Rodzinnego
- Organizacji pozarządowych
- Placówek oświatowych i kulturalnych
- Placówek wsparcia dziennego.

W realizacji swoich działań w/w podmioty powinny kierować się dobrem rodziny, a jej wspieranie traktować jako priorytet.

Opracowanie i realizacja 3- letnich gminnych programów wspierania rodziny należy do zadań własnych gminy, a tym samym zobowiązuje jednostki samorządowe do realizacji celów w nim zawartych oraz do stymulowania i ukierunkowywania działań na rzecz dziecka i rodziny.

11. Monitoring Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2015-2017

Monitoring Programu będzie odbywał się poprzez coroczną ocenę realizacji zadań. Sprawozdanie z realizacji Programu będzie przekazywane w terminie do 31 marca każdego roku Burmistrzowi Miasta i Gminy Kańczuga, który przedstawi Radzie Miejskiej w Kańczudze roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawi potrzeby związane z realizacją zadania.

12. Spodziewane efekty realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny

1. 25% rodzin z ogólnej liczby rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej z terenu gminy zostanie objętych wsparciem asystenta rodziny,
2. 100% ogółu zatrudnionych asystentów rodzin stworzy się możliwości do podnoszenia kwalifikacji poprzez udział w szkoleniach oraz samokształcenie,
3. 80% rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny umożliwi się dostęp do poradnictwa specjalistycznego,
4. u 50% rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny zauważy się poprawę ich funkcjonowania (lepsze relacje w rodzinie, nabycie umiejętności gospodarowania budżetem, utrzymanie czystości w mieszkaniu, zachowanie higieny osobistej, większe zainteresowanie ze strony rodziców edukacją dzieci ich stanem zdrowia),
5. pozyskanie 100% środków niezbędnych do partycypowania w kosztach związanych z umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej (dot. umieszczenia w pieczy zastępczej po raz pierwszy po 2011 roku),
6. ograniczenie liczby dzieci umieszczanych w szeroko rozumianej pieczy zastępczej,
7. rozszerzenie oferty działań pomocowych, kulturalnych, oświatowych na rzecz rodziny ze szczególnym uwzględnieniem rodziny wielodzietnej,
8. konsolidacja działań różnych grup społecznych, organizacji pozarządowych, instytucji.

13. Możliwe zagrożenia, które ograniczą lub uniemożliwią osiągnięcie założonych efektów Gminnego Programu Wspierania Rodziny

1. Niechęć rodzin do podjęcia współpracy z asystentem rodziny, która może przejawiać się brakiem podejmowania działań ze strony poszczególnych członków rodzin niezbędnych do realizacji opracowanego wspólnie planu pracy z rodziną, który ma na celu poprawę ich funkcjonowania w środowisku.
2. Brak wystarczających środków finansowych na realizację zadania może uniemożliwić w pełnym zakresie asystentom rodziny podnoszenie swoich kwalifikacji, jak również uniemożliwi zatrudnienie specjalistów (np. psychologa, pedagoga, radcę prawnego), którzy swoimi działaniami mieliby wesprzeć pracę asystenta rodziny. Należy mieć świadomość, że ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nałożyła na gminy szereg nowych zadań nie zabezpieczając środków finansowych na ich realizację.

PRZEWODNICZĄCY RADY MIEJSKIEJ
W KAN CZUDZE

mgr Dariusz Dudek